

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAJĄ KOLONIJĄ

2022-10-25 Nr. 4D-2022/1-894
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022 m. liepos 28 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama – Pravieniškių PN) pareigūnų galimai netinkamų veiksmų, susijusių su perkėlimu į lengvąją grupę, įdarbinimu ir prašymų nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas) nurodo, kad:

2.1. dėl grėsmės sveikatai ir gyvybei yra laikomas izoliuotas nuo kitų nuteistųjų;

2.2. nuo 2021-12-22 jis turėjo būti perkeltas į lengvąją grupę, ne kartą kreipėsi į administraciją dėl perkėlimo, tačiau sulaukia atsakymo, kad, kol yra izoliuotas, nebus perkeltas į lengvąją grupę;

2.3. kreipėsi į Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas) direktorių, nurodydamas, kad Pravieniškių PN administracija nepagrįstai jo neperkelia į lengvąją grupę. Kalėjimų departamentas Pravieniškių PN administracijai nurodė, jog Pareiškėjas turi būti perkeltas į lengvąją grupę, tačiau jis vis vien neperkeliamas;

2.4. Pravieniškių PN administracijai nurodė konkrečių jam grasinusių nuteistųjų pavardes, tačiau administracijos atsakymuose teigiama, kad jis neįvardija grėsmę keliančių asmenų;

2.5. kreipėsi su prašymais įdarbinti, tačiau vis sulaukia atsakymų, kad nėra darbo vietų arba negali užtikrinti jo saugumo dirbant kartu su kitais nuteistaisiais;

2.6. kreipėsi į administraciją su prašymu perkelti į kitus pataisos namus, kur galėtų būti laikomas lengvosios grupės laikymo sąlygomis ir galėtų dirbti, tačiau Pravieniškių PN administracija nesiima jokių veiksmų dėl perkėlimo į kitą įstaigą.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022-08-18 raštu Nr. 4D-2022/1-894/3D-1833 kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. Seimo kontrolierė 2022-08-30 gavo Pravieniškių PN 2022-08-30 atsakymą Nr. 14-11721, kuriame nurodoma:

4.1. „Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos

Kriminalinės žvalgybos valdybos Kriminalinės žvalgybos skyriaus vyriausioji specialistė 2022 m. rugpjūčio 25 d. pažymoje Nr. LV-4799 pateikė atsakymus į [...] bei nurodo, kad nuteistasis X [...] šiuo metu laisvės atėmimo bausmę atlieka Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos Trečiajame sektoriuje kamerinio tipo gyvenamojoje patalpoje, kuri yra rakinama ir kitų nuteistųjų patekimas į ją yra apribotas. Nuteistasis yra visur lydimas Saugumo valdymo skyriaus pareigūnų. Minėtas nuteistasis šiose patalpose bausmę atlieka nuo 2021-09-09 dėl kilusių konfliktų tarp jo ir kitų nuteistųjų.“

4.2. „Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Kriminalinės žvalgybos valdybos Kriminalinės žvalgybos skyriaus vyriausioji specialistė 2022 m. rugpjūčio 25 d. pažymoje Nr. LV-4799 nurodo, kad nuteistasis X yra proceso dalyvis Ikiteisminio tyrimo skyriuje atliekamame ikiteisminiame tyrime, todėl įstaigai yra žinomi asmenys, kurie taip pat yra proceso dalyviai, tame pačiame atliekamame ikiteisminiame tyrime.“

4.3. „Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau – Įstaiga) Resocializacijos skyriaus vyriausioji specialistė 2022 m. rugpjūčio 24 d. pažymoje Nr. 63-2306 pateikė atsakymus [...] teigdama, kad „<...> (tekstas netaisytas) nuteistųjų perkėlimo į lengvąją grupę tvarka ir pagrindai numatyti Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 68 straipsnio 1 dalyje, kurioje įtvirtinta, kad nuteistasis iš paprastosios grupės į lengvąją grupę perkeliamas, kai atitinka visas šias sąlygas:

1) yra atlikęs ne mažiau kaip šešis mėnesius, o nepilnametis – atlikęs ne mažiau kaip tris mėnesius paskirtos bausmės paprastosios grupės sąlygomis, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – atlikęs ne mažiau kaip vieną ketvirtadalį paskirtos bausmės;

2) užsiima darbine veikla šio Kodekso 132 straipsnyje nurodytą laiką ne mažiau kaip keturis paskutinius bausmės atlikimo mėnesius, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – užsiima darbine veikla ne mažiau kaip vieną trečdalį paskirtos bausmės;

3) vykdo individualiame socialinės reabilitacijos plane nurodytas priemones;

4) per paskutinius šešis bausmės atlikimo mėnesius nebuvo baustas už bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą ir (arba) nebuvo baustas administracine tvarka, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – nebuvo baustas per visą atliktos bausmės laiką;

5) jo nusikalstamo elgesio rizika yra žema arba vidutinė ir nustatyta pažanga mažinant nusikalstamo elgesio riziką.

Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos Resocializacijos skyriaus specialistė 2022 m. liepos 13 d. tarnybiniame pranešime Nr. 63(BS21)-529 dėl nuteistojo X perkėlimo iš vienos grupės į kitą pagal LR BVK 68 straipsnio 1 dalį nurodė, kad pagal metodiką OASys1 nuteistajam 2019-08-06 nustatyta vidutinė pakartotinio nusikalstamo elgesio rizika (84 balai). 2022-06-09 buvo atliktas patikslintas pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos įvertinimas, taikant OASys metodiką ir nustatyta taip pat vidutinė pakartotinio nusikalstamo elgesio rizika (94 balai). Stebimas nusikalstamo elgesio rizikos didėjimas.

Dėl išvardintų priežasčių nuteistasis neatitinka LR BVK 68 str. 1 d. keliamų reikalavimų.

Taigi į lengvąją grupę nuteistasis bus perkeltas tik tuo atveju, jei atitiks teisės aktuose nustatytus reikalavimus“.

4.4. „[...] informuojame, kad 2022-08-26 Patariamiosios komisijos nuteistųjų teisinės padėties pokyčių ir kitais klausimais Įstaigos Trečiajame sektoriuje komisijos (toliau – Komisija) posėdžio metu buvo svarstoma Resocializacijos skyriaus specialisto 2022-08-26 pažyma Nr. 63-2329 „Dėl nuteistojo X perkėlimo iš vienos grupės į kitą pagal Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 68 straipsnio 1 dalį“. Komisija Įstaigos direktoriui pateikė siūlymą perkelti nuteistąjį X iš paprastosios grupės į lengvąją, Įstaigos direktorius priėmė sprendimą perkelti minėtą nuteistąjį į lengvąją grupę.“

4.5. „Nuteistasis X į Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos administraciją 2022-01-18, 2022-03-07, 2022-08-02 kreipėsi su prašymais dėl perkėlimo į kitus pataisos namus.“

Kalėjimų departamentas 2022-04-25 atsakyme į Pareiškėjo 2022-04-11 prašymą dėl perkėlimo į Kauno tardymo izoliatorių, nurodė, kad su nuteistuoju 2022 m. balandžio mėn. buvo susitikę Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnai, kurie paaiškino, kad Pareiškėjo saugumas yra

užtikrintas, nes bausmę jis atlieka kamerinio tipo patalpoje, kuri rakinama, kiti nuteistieji su juo negali susitikti, Pareiškėją visur lydi saugumo valdymo skyriaus pareigūnai. Atsakyme taip pat nurodoma, kad Pareiškėjas gali būti perkeltas iš paprastosios grupės į lengvąją grupę, tačiau su perkėlimu nesutinka. Pareiškėjui buvo paaiškinta, kad nuteistųjų perkėlimas į kitus pataisos namus ar tardymo izoliatorius reglamentuotas Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnyje, tačiau jis neatitinka perkėlimo sąlygų.

Pravieniškių PN 2022-08-10 atsakyme į Pareiškėjo 2022-08-02 prašymą dėl perkėlimo į Kauno tardymo izoliatorių nurodė, kad šis prašymas buvo nagrinėtas 2022 m. rugpjūčio 3 d. Patariamiosios komisijos nuteistųjų ir suimtųjų teisinės padėties pokyčių ir kitais klausimais. Posėdžio metu siūlyta neperkelti Pareiškėjo iš pataisos įstaigos Trečiojo sektoriaus į Kauno tardymo izoliatorių. Pareiškėjui buvo išsamiai paaiškinti perkėlimo į kitą įstaigą kriterijai ir sąlygos, nurodyta, kad jo saugumas įstaigoje yra užtikrintas. Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

4.6. Pravieniškių PN administracija 2022-03-03 gavo Pareiškėjo prašymą dėl perkėlimo į lengvąją grupę. 2022-03-18 atsakyme nurodoma, kad teisės aktai nenumato galimybės perkelti ar laikyti nuteistuosius lengvoje grupėje su tam tikromis išlygomis, pvz., laikant juos rakinamoje kameroje, nesuteikiant galimybės pasivaikščioti nustatytą kiekį kartų arba apribojant teisę naudotis virtuve. Tokie ribojimai būtų neteisėti ir nepagrįsti, todėl į lengvąją grupę Pareiškėjas bus perkeltas tik tuo atveju, jei atitiks teisės aktuose nustatytus reikalavimus ir galės atlikti bausmę lengvoje grupėje su kitais nuteistaisiais be jokių išlygų.

Pareiškėjas šį Pravieniškių PN administracijos atsakymą apskundė Kalėjų departamentu direktoriui. Kalėjų departamentas 2022-05-27 atsakyme Pravieniškių PN administracijai siūlė iš esmės įvertinti, ar Pareiškėjas atitinka sąlygas, kurioms esant asmuo turi būti perkeltas į lengvąją grupę ir nustačius, kad asmuo atitinka nustatytas Įstatyme sąlygas, laikantis teisės aktų reikalavimų, asmuo turi būti perkeltas į lengvąją grupę, o patalpos, kuriose Pareiškėjas atliks bausmę, jo saugumo užtikrinimas, nėra perkėlimo į kitą grupę instituto klausimas.

4.7. „Nuteistasis X 2022-06-13 kreipėsi su prašymu suteikti bet kokią darbą į pataisos įstaigos administraciją ir 2022-06-23 nuteistajam buvo pateiktas atsakymas <...>“.

Pravieniškių PN administracija 2022-06-23 atsakyme į Pareiškėjo 2022-06-13 prašymą dėl įdarbinimo, paaiškino, kad darbą nuteistajam siūlo įstaigos administracija, atsižvelgdama į laisvas pareigas. Nuteistųjų, dirbančių ūkio aptarnavimo darbus, etatų skaičius yra ribotas, nustatytas Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos direktoriaus 2022 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. V-226 „Dėl nuteistųjų, dirbančių ūkio aptarnavimo darbus, pareigybių sąrašo, etatų skaičiaus sektoriuose ir mėnesinės algos koeficientų patvirtinimo“, dėl to nėra galimybės įdarbinti visus pageidaujancius dirbti nuteistuosius. Įstaigos Turto valdymo skyriaus 2022-06-17 pažymoje Nr. 77-1001 nurodyta, kad šiuo metu Pravieniškių PN trečiojo sektoriaus ūkio aptarnavimo brigadoje laisvų etatų nėra. Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

68 straipsnis. Nuteistųjų perkėlimas iš vienos grupės į kitą –, 1. Nuteistasis iš paprastosios grupės į lengvąją grupę perkeliamas, kai atitinka visas šias sąlygas: 1) yra atlikęs ne mažiau kaip šešis mėnesius, o nepilnametis – atlikęs ne mažiau kaip tris mėnesius paskirtos bausmės paprastosios grupės sąlygomis, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – atlikęs ne mažiau kaip vieną ketvirtadalį paskirtos bausmės; 2) užsiima darbine veikla šio Kodekso 132 straipsnyje nurodytą laiką ne mažiau kaip keturis paskutinius bausmės atlikimo mėnesius, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – užsiima darbine veikla ne mažiau kaip vieną trečdalį paskirtos bausmės; 3) vykdo individualiame socialinės rehabilitacijos plane nurodytas priemones; 4) per paskutinius šešis bausmės atlikimo mėnesius nebuvo baustas už bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą ir (arba) nebuvo baustas administracine tvarka, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – nebuvo baustas per visą atliktos bausmės laiką; 5) jo nusikalstamo

elgesio rizika yra žema arba vidutinė ir nustatyta pažanga mažinant nusikalstamo elgesio riziką.“

69 straipsnis. Nuteistųjų perkėlimas į kitas pataisos įstaigas – „1. Nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, gali būti perkeltas iš vienos pataisos įstaigos į kitą toliau atlikti bausmės, jeigu tai reikalinga: 1) siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems arba 2) palengvinti nuteistojo socialinę rehabilitaciją, arba 3) užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą, arba 4) vykdant nuteistojo perdavimo į užsienio valstybę, kurios pilietybę jis turi, toliau atlikti terminuoto laisvės atėmimo ar laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės procedūras arba kitais šiame Kodekse nustatytais atvejais. [...] 6. Teisę perkelti nuteistąjį iš vienos pataisos įstaigos į kitą turi Kalėjimų departamento direktorius, o toje pačioje įstaigoje pagal šio straipsnio 2, 3 ir 5 dalyse nurodytus reikalavimus – pataisos įstaigos, kurioje atlieka bausmę nuteistasis, direktorius arba jį pavaduojantis pareigūnas. Nuteistųjų perkėlimo iš vienos pataisos įstaigos į kitą, taip pat perkėlimo į pusiaukelės namus ir grąžinimo iš jų tvarką nustato Kalėjimų departamento direktorius.“

127 straipsnis. Nuteistųjų užimtumo organizavimas – „1. Organizuodama nuteistųjų užimtumą, pataisos įstaigos administracija privalo siekti, kad kiekvienas nuteistasis, išskyrus šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą atliekančius nuteistuosius, ne mažiau kaip aštuonias valandas per parą užsiimtų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla. 2. Pataisos įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą: 1) privalo siekti, kad visiems darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems būtų pasiūlyta įsitraukti, kiek tai įmanoma, į jų įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą; 2) bendradarbiauja su fiziniais ar juridiniais asmenimis ir su jais sudaro sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla ar kitų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla pataisos įstaigos teritorijoje ar už jos ribų; 3) konsultuoja nuteistuosius, siekdama padidinti jų motyvaciją savarankiškai įsidarbinti už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, pradėti ar tęsti mokymąsi bendrojo ugdymo, profesinėje ar aukštojoje mokykloje; 4) ieško darbo vietų arba teikia praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauja jiems įsidarbinant; 5) padeda nuteistiesiems įsigyti jų individualiai veiklai reikalingų priemonių ir realizuoti vykdant šią veiklą sukurtus gaminius; 6) organizuoja kultūrinius, švietėjiškus ir sporto renginius.“

130 straipsnis. Nuteistųjų įtraukimo į užimtumą darbine veikla tvarka – „1. Kiekvienas laisvės atėmimo bausmę atliekantis nuteistasis, nedirbantis darbo už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, privalo užsiimti pataisos įstaigos pasiūlyta darbine veikla ir taip prisidėti prie jo išlaikymo pataisos įstaigoje sąnaudų sumažinimo. Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarką nustato Kalėjimų departamento direktorius.“

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

22 straipsnis. Seimo kontrolieriaus sprendimai – „1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. 2. Laikas, per kurį buvo tirtas skundas, neįskaitomas į įstatymų nustatytą senaties terminą tarnybinei (drausminei) nuobaudai skirti. 3. Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

3 *straipsnis. Viešojo administravimo principai* – „5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]“;

10 *straipsnis. Administracinių sprendimų priėmimas* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.[...]“.

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgiant į Skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

- 9.1. dėl perkėlimo į lengvąją grupę;
- 9.2. dėl darbo suteikimo;
- 9.3. dėl perkėlimo į kitą įstaigą.

Dėl perkėlimo į lengvąją grupę

10. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad keletą kartų kreipėsi į administraciją dėl perkėlimo į lengvąją grupę, tačiau į jo prašymus nereaguojama.

11. Pravieniškųjų PN administracija Seimo kontrolierei pateikė ir Pareiškėjo 2022-03-03 prašymo perkelti į lengvąją grupę bei 2022-03-18 atsakymo kopijas. Pareiškėjas 2022-08-26 buvo

perkeltas į lengvąją grupę.

BVK 68 straipsnyje numatyta, kad nuteistasis iš paprastosios grupės į lengvąją grupę perkeliamas, kai atitinka visas šias sąlygas: yra atlikęs ne mažiau kaip šešis mėnesius, o nepilnametis – atlikęs ne mažiau kaip tris mėnesius paskirtos bausmės paprastosios grupės sąlygomis, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – atlikęs ne mažiau kaip vieną ketvirtadalį paskirtos bausmės; užsiima darbine veikla šio Kodekso 132 straipsnyje nurodytą laiką ne mažiau kaip keturis paskutinius bausmės atlikimo mėnesius, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – užsiima darbine veikla ne mažiau kaip vieną trečdalį paskirtos bausmės; vykdo individualiame socialinės reabilitacijos plane nurodytas priemonės; per paskutinius šešis bausmės atlikimo mėnesius nebuvo baustas už bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą ir (arba) nebuvo baustas administracine tvarka, o kai paskirta bausmė yra trumpesnė kaip vieneri metai, – nebuvo baustas per visą atliktos bausmės laiką; jo nusikalstamo elgesio rizika yra žema arba vidutinė ir nustatyta pažanga mažinant nusikalstamo elgesio riziką.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo nusikalstamo elgesio rizika buvo vertinta 2022-06-09 ir buvo nustatyta padidėjusi rizika nusikalsti, todėl nuteistasis neatitiko perkėlimo į lengvąją grupę kriterijų.

12. Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierei pateiktus paklausimą dėl Skundo aplinkybių, Pravieniškių PN administracija 2022-08-26 svarstė Pareiškėjo perkėlimo į lengvąją grupę klausimą ir įvertinus visus veiksniai bei nuteistojo pastangas valdyti su jo nusikalstamu elgesiu susijusius kriminogeninius poreikius, Pareiškėjas buvo perkeltas į lengvąją grupę.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais. Įvertinus tai, kad Skundo tyrimo metu Pareiškėjas buvo perkeltas į lengvąją grupę ir ši Skunde įvardinta problema buvo išspręsta, Skundo dalies tyrimas dėl perkėlimo į lengvąją grupę nutraukiamas.

Dėl darbo suteikimo

13. Pareiškėjas Skunde rašė, kad su prašymais kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją dėl įdarbinimo, tačiau vis sulaukia neigiamų atsakymų.

14. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas su 2022-06-13 prašymu kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją dėl darbo suteikimo. Pravieniškių PN administracija atsakymą pateikė per teisės aktuose nustatytą terminą ir paaiškino, kad ūkio aptarnavimo brigadoje laisvų etatų nėra, todėl negali jo įdarbinti. Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka. Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas prašymuose perkelti į kitą įstaigą vieną iš pagrindinių perkėlimo priežasčių įvardindavo darbo vietų trūkumą Pravieniškių PN.

Pažymėtina, jog nuteistųjų užimtumo tikslas yra mažinti neigiamą kalinimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę išėjus iš pataisos įstaigos.

BVK 130 straipsnyje numatyta, kad kiekvienas laisvės atėmimo bausmę atliekantis nuteistasis, nedirbantis darbo už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, privalo užsiimti pataisos įstaigos pasiūlyta darbine veikla ir taip prisidėti prie jo išlaikymo pataisos įstaigoje sąnaudų sumažinimo.

Atsižvelgiant į minėtas teisės akto nuostatas bei vertinant Pravieniškių PN administracijos veiksmus Pareiškėjui kreipusis su prašymu dėl galimybės įsidarbinti, konstatuotina, jog per ilgą laikotarpį administracija neužtikrino, kad jis būtų įtrauktas į darbinę veiklą, visi sprendimai dėl Pareiškėjo prašymų buvo grindžiami tik laisvų etatų trūkumu.

Pagal BVK 127 straipsnio nuostatas, pataisos įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą,

privalo siekti, kad visiems darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems būtų pasiūlyta ištraukti, kiek tai įmanoma, į jų įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą; pataisos įstaiga taip pat yra įpareigota bendradarbiauti su fiziniais ar juridiniais asmenimis, su jais sudaryti sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla ar kitų leistinų formų veikla pataisos įstaigos teritorijoje ar už jos ribų, konsultuoti nuteistuosius, siekdama padidinti jų motyvaciją savarankiškai įsidarbinti už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškoti darbo vietų arba teikti praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauti jiems įsidarbinant.

15. Iš Seimo kontrolierei pateiktos informacijos darytina išvada, kad Pravieniškių PN administracija neteikė Pareiškėjui jokių pasiūlymų dėl ištraukimo į darbinę veiklą, neteikė konsultacijų, ką Pareiškėjas turėtų daryti ir kaip elgtis, kad padidėtų įsidarbinimo galimybės ir pan., o atsisakymas įdarbinti buvo grindžiamas tik darbo vietų trūkumu, nevykdant BVK 127 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų, todėl Pareiškėjo Skundo dalis dėl neįdarbinimo pripažįstama pagrįsta.

Įvertinusi šias išdėstytas aplinkybes, Seimo kontrolierė rekomenduoja Kalėjimų departamento direktoriui įvertinti, ar Pravieniškių PN administracija imasi reikiamų veiksmų, kad būtų didinamas nuteistųjų užimtumas ir kuriama daugiau darbo vietų.

Dėl perkėlimo į kitą įstaigą

16. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad ne kartą kreipėsi į administraciją dėl perkėlimo į kitą įstaigą, kur galėtų dirbti ir saugiai atlikti tolesnę bausmę, tačiau jo prašymai netenkinami.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su 2022-04-11 ir 2022-08-02 prašymais kreipėsi į Kalėjimų departamentą ir Pravieniškių PN administraciją dėl perkėlimo į Kauno tardymo izoliatorių. Kalėjimų departamentas ir Pravieniškių PN administracija Pareiškėjui pateikė atsakymus per teisės aktuose nustatytą terminą ir informavo, kad jo saugumas yra užtikrintas, nes bausmę jis atlieka kamerinio tipo patalpoje, kuri rakinama, kiti nuteistieji su juo negali susitikti, Pareiškėją visur lydi Saugumo valdymo skyriaus pareigūnai. Pareiškėjui buvo paaiškinta nuteistųjų perkėlimo į kitą įstaigą tvarka, nurodyta ir atsakymų apskundimo tvarka.

17. BVK 69 straipsnyje numatyta, kad nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, gali būti perkeltas iš vienos pataisos įstaigos į kitą toliau atlikti bausmės, jeigu tai reikalinga siekiant apriboti jo daromą neigiamą įtaką kitiems nuteistiesiems arba palengvinti nuteistojo socialinę rehabilitaciją, arba užtikrinti veiksmingesnę nuteistojo priežiūrą ir saugumą, arba vykdant nuteistojo perdavimo į užsienio valstybę, kurios pilietybę jis turi, toliau atlikti terminuoto laisvės atėmimo ar laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės procedūras arba kitais šiame Kodekse nustatytais atvejais. Teisę perkelti nuteistąjį iš vienos pataisos įstaigos į kitą turi Kalėjimų departamento direktorius.

Iš Seimo kontrolierei pateiktų atsakymų į nuteistojo prašymus dėl perkėlimo į kitą įstaigą kopijų nustatyta, kad Pravieniškių PN užtikrina jo saugumą ir nebuvo nustatyta perkėlimo į kitą įstaigą pagrindų, atsakymuose išsamiai paaiškintos prašymų netenkinimo priežastys.

18. Nagrinėdami pareiškėjų skundus Pravieniškių PN, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAĮ ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydami visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindami prašymo ar skundo turinį (šios pažymos 7 ir 8 punktai).

Viešojo administravimo įstatyme numatyta, jog priimdami administracinį sprendimą viešojo administravimo subjektai privalo nurodyti teisinį ir faktinį pagrindimus ar kitokias administraciniam sprendimui įtakos turėjusias aplinkybes bei priimto sprendimo motyvus. Viešojo

administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos, būtinai nurodydamas administracinio sprendimo apskundimo tvarką (šios pažymos 7 punktą).

BVK 183 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui (BVK 183 str. 3 d.). Taigi, specialusis įstatymas, reguliuojantis bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas ir principus, – BVK, nustato privalomąją tvarką bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksnių bei sprendimų išankstiniui nagrinėjimui ne teismo tvarka.

19. Įvertinus Pareiškėjui pateiktus Pravieniškių PN atsakymus nustatyta, kad visi atsakymai buvo parengti laikantis teisės aktuose nustatytų terminų, atsakymuose išsamiai išaiškintos prašymuose nurodytos aplinkybės, paaiškinti prašymo perkėlimo į kitą laisvės atėmimo įstaigą netenkinimo pagrindai ir motyvai, nurodyta atsakymų apskundimo tvarka.

Apibendrinant nustatytas aplinkybes konstatuotina, jog Pravieniškių PN administracija į Pareiškėjo prašymus dėl perkėlimo į kitą įstaigą atsakė išsamiai ir motyvuotai, vadovaudamasi BVK ir VAĮ nuostatomis ir terminais, todėl nėra pagrindo teigti, kad Pravieniškių PN administracija galimai netinkamai nagrinėjo prašymus, ir Skundas dėl perkėlimo į kitą įstaigą atmestinas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

20. Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, nusprendžia X skundo tyrimą dėl Pravieniškių PN pareigūnų galimai neteisėtų veiksnių, susijusių su perkėlimu į lengvąją grupę, nutraukti.

21. Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundą dėl Pravieniškių PN pareigūnų galimai neteisėtų veiksnių, susijusių su įdarbinimu, pripažinti pagrįstu.

22. Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X skundą dėl Pravieniškių PN pareigūnų galimai neteisėtų veiksnių, susijusių su perkėlimu į kitus pataisos namus, atmesti.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui rekomenduoja įvertinti, ar Pravieniškių PN administracija imasi reikiamų veiksnių, kad būtų didinamas nuteistųjų užimtumas ir kuriama daugiau darbo vietų.

24. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos direktoriui rekomenduoja imtis priemonių ir didinti darbo vietų skaičių bei prašo informuoti, kokių konkrečių priemonių ruošiasi imtis, kad Pareiškėjas galėtų įsidarbinti.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė